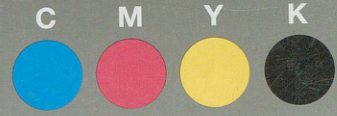
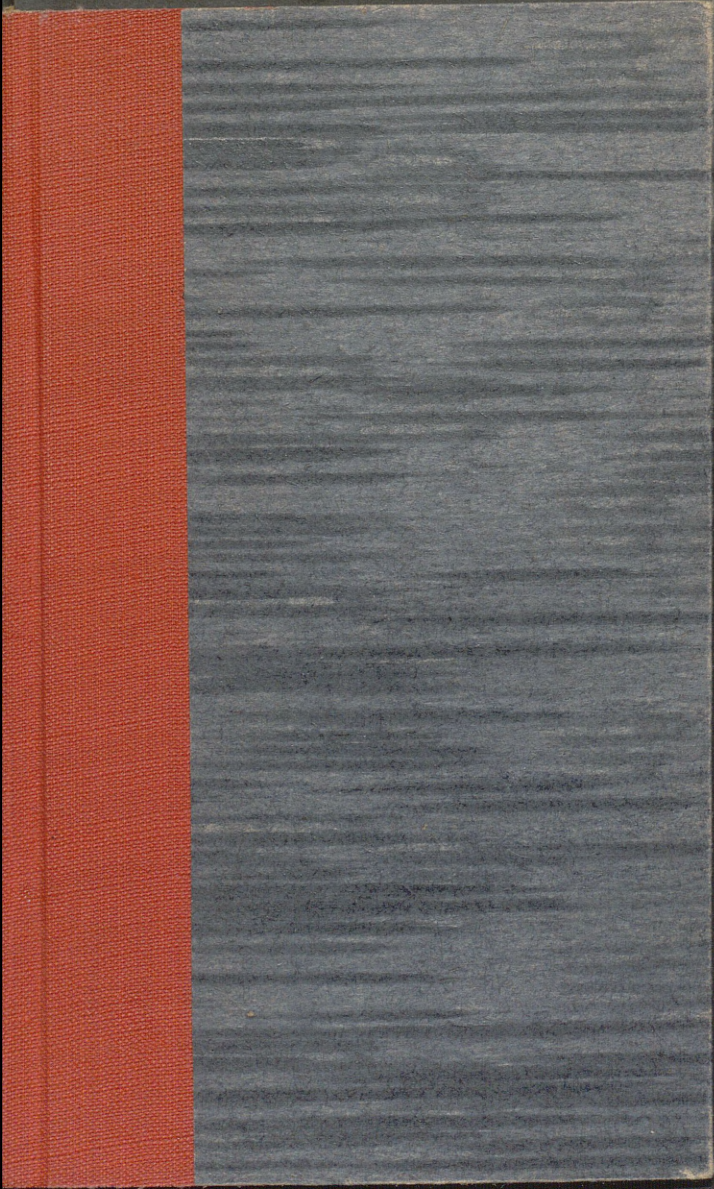

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Colour Chart #13

1950 3/4

SPOŁECZNO-POLITYCZNEGO PROGRAMU

STRONNICTWA NARODOWEGO

WYKONCZONY W KRAKOWIE W 1950 R.

PROJEKT

SPOŁECZNO - POLITYCZNEGO PROGRAMU

PROJEKT

SPOŁECZNO-POLITYCZNEGO PROGRAMU

STRONNICTWA NARODOWEGO

DAŻĄCEGO

DO SZCZEREJ Z ROSYĄ ZGODY

DRUKARNIA «CZASU» W KRAKOWIE

1905

93/438/11

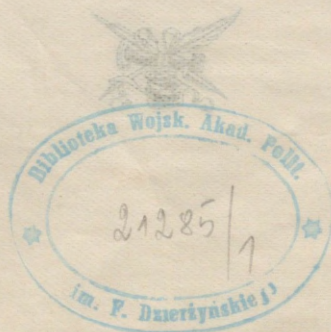
PROJEKT

SPÓŁCZYNNO-POLITYCZNEGO PROGRAMU

STRONICTWA NARODOWEGO

DAJĄCZEGO

DO SZCZEREJ I ROSYJ ZGODY

DRUKARŃ: NAKŁADEM AUTORA, WARSZAWA

1907

Nadeszła ostatnia chwila, w której ludzie mający na sercu dobro swej ojczyzny, pragnący uchronić swój naród od niebezpieczeństw, jakimi zagraża zawsze każde tajne polityczne działanie; w której ludzie uznający, że przyszłość polskiego narodu tkwi w Słowiańszczyźnie, że rozwój indywidualności narodowej każdego z narodów słowiańskich, zgoda i łączność ich, oparta na poszanowaniu praw i interesów innych cywilizowanych państw i narodów, mogą jedynie zabezpieczyć ich przyszłość przed naporem germańskim i azyatyckim — powinni dziś zebrać się na mężką odwagę, powinni stanąć przed cesarzem Rosyi i z całą szczerością otworzyć mu na to oczy, że od szybkiego i sprawiedliwego uznania praw narodowych polskich zależy przyszłość zarówno Królestwa Polskiego, jak Rosyi i Słowiańszczyzny; że dotychczasowy system, tamujący w naszym narodzie wszelką uprawnioną jawną pracę polityczną i społeczną, zmusza nasz naród do politykowania tajnego, które musi prowadzić do agitacyi i niezadowolenia, które musi dawać

pierwszy głos żywiłom politycznie niedojrzałym a moralnie niepewnym.

Nadeszła chwila, w której ludzie, mający dostęp do cesarza Rosyi, powinni mu otworzyć oczy na to, że choćby tylko z powodu realnych interesów potęgi Rosyi, wprowadzenie naszego narodu na drogę jawności działania i zadowolenia, jest nieodzownem, że najrealniejsze warunki potęgi politycznej Rosyi i wewnętrznej jej reformy, zależą ściśle od poparcia narodowego rozwoju wchodzącej w skład Rosyi części polskiego narodu.

Powinni oni otworzyć na to oczy cesarzowi Rosyi, że nawet tam, gdzie krociowe lub milionowe walczą z sobą armie, zwycięstwo przeważa częstokroć bohaterstwo jednego pułku lub szwadronu. To też wraze wojny na zachodnim froncie, rozstrzygającą będzie dla Rosyi rzeczą szczere poparcie kilkunastu milionów Polaków, rozłożonych zwartą masą wzdłuż zachodniej granicy państwa.

Bez zadośćuczynienia słusznym żądaniom Polaków nie może być mowy ani o polepszeniu niedołężnego systemu mobilizacyi armii, któremu nie można zaradzić inaczej jak przez tworzenie armii terytoryalnych, w całym tego słowa znaczeniu, ani o ukróceniu nadużyć biurokratycznych, których rozplodnikiem na całą Rosyą jest niesprawiedliwy rusyfikacyjny system, zastosowany w Królestwie Polskiem.

Tu półśrodki nie wystarczą, tu trzeba zupełnego zawrotu z drogi, którą biurokracya rosyjska od lat czterdziestu dwóch siała niezadowolenie w Polsce i dezorganizacją administracyjną i militarną w całym Państwie Rosyjskiem. Dozwolenie więc ludziom dobrej woli — pragnącym doszukać się dróg sprawiedliwego wspólnego rozwoju polskiego i rosyjskiego narodu, dla wspólnej ich korzyści i potęgi — zorganizowania się w jawne społeczno-polityczne narodowe stronnictwo, oto pierwszy nie cierpiący zwłoki krok, jakiego oczekujemy po rządzie i cesarzu Rosyi, stawiając następujący tegoż stronnictwa program:

PROJEKT

SPOŁECZNO-POLITYCZNEGO PROGRAMU stronnictwa narodowego,

dążącego do szczerej z Rosyą zgody:

I.

Program pracy narodowej na niwie politycznej.

Licząc się z faktem stałego związku Królestwa Polskiego z Państwem Rosyjskiem i uznając, że związek ten jest pożytecznym a nawet koniecznym dla obu stron

1. ze względu na słowiańską ich wspólność;
2. ze względu na cywilizacyjne, ekonomiczne i polityczne korzyści, wypływające zarówno dla Królestwa Polskiego jak i dla Rosyi z takiego stałego, z jednej strony na poszanowaniu narodowych polskich praw, z drugiej zaś strony na poszanowaniu ogólnych interesów państwa, opartego politycznego ich związku;
3. jako obrona przeciw naporowi pruskiemu, zagrażającemu zarówno Polsce jak Rosyi;

4. jako hamulec panslawistycznych intryg rosyjskich pseudo-sławianofilów, dążących pod pokrywką wolności ludów słowiańskich do rozbioru Austrii pomiędzy Prusy a Rosyą a więc do rzucenia prawie całej zachodniej Słowiańszczyzny — z wyjątkiem Polski — w objęcia Prus.

Następnie uznając, że niezbędnym warunkiem pożytku zarówno dla Królestwa Polskiego jak dla Rosyi, stałej ich politycznej łączności jest:

1. Poszanowanie przez Rosyą narodowych praw polskich i narodowej odrębności Królestwa Polskiego;
2. Poszanowanie przez Polaków rzeczywistych potrzeb i słusznych postulatów, odnoszących się do rozwoju potęgi Państwa Rosyjskiego.

Określamy w następujący sposób cele polityczne naszego stronnictwa:

1. Obrona praw narodowych na podstawie istniejącego prawnopolitycznego stanu rzeczy i informowanie swych członków, w jaki sposób mogą ją prowadzić podług dziś obowiązujących praw.
2. Dążenie do jak najszerszej autonomii narodowej i do jak najszerszego narodowego samorządu Królestwa Polskiego w Państwie Rosyjskiem.
3. Dążenie do zupełnego równouprawnienia Polaków w całym Państwie Rosyjskiem.

4. Szczere współdziałanie Polaków ku rozwojowi politycznej potęgi całego Państwa, skoro tylko Rosya wejdzie na drogę uznania naszych praw narodowych.
5. Dążenie do zacierania antagonizmów pomiędzy Austryą a Rosyą i do wprowadzenia stosunków między nimi na drogę szczerzej życzliwości i przyjaźni.
6. Walka z agresywnym panslawizmem tak zwanych słowianofilów rosyjskich.
7. Utrzymanie duchowego kontaktu z innymi narodami słowiańskimi i popieranie rozwoju narodowej ich indywidualności, nie godząc w polityczny organizm państw, w skład których one wchodzą.

II.

Program pracy narodowo-społecznej na niwie ekonomicznej.

Mając na celu zpotęgowanie sił narodowych, stronnictwo będzie dążyło do podniesienia moralnego, narodowego, cywilizacyjnego i ekonomicznego całego narodu, szczególnie zaś przez pobudzenie każdego ze swych członków do pracy w zawodowym zakresie swego działania, nad rozwojem moralności chrześcijańskiej w całym narodzie i na rozwój zamożności wśród ludu, przez zapewnienie mu stałych podstaw do dochodzenia pracą do majątku, do utrzymania i pomnażania go.

W tej myśli stronnictwo będzie propago-
wało pomiędzy swoimi członkami:

1. Udzielanie włościanom przez dwory amortyzacyjnego kredytu hipotecznego na spłaty rodzinne, w celu utrzymania zagród włościańskich w rzeczywistej niepodzielności i ochronienia ich właścicieli przed wpadaniem w szpony lichwy.
2. Zakładanie ochronek.

3. Urządzanie emerytur dla służby folwarcznej.
4. Żywy współdziałł w zakładaniu towarzystw dobrowolnej assekuracji robotników rolnych; oraz takiejże assekuracji robotników fabrycznych od wypadków losowych, kalectwa, choroby i t. p.
5. Żywy współdziałł we wszystkich instytucjach i stowarzyszeniach, mających na celu moralny i ekonomiczny rozwój narodu polskiego we wszystkich jego warstwach, przez decentralizacyę instytucji społecznych, a mianowicie przez zakładanie lokalnych kółek rolniczych, ze współdziałłem włościan, których delegaci mogliby być przyjmowani do gubernialnych towarzystw rolniczych, następnie przez decentralizacyę kredytu t. j. przez zakładanie kas oszczędnościowo-pożyczkowych, przez decentralizacyę handlu, zakładając spółkowe sklepy wiejskie spożywcze i rolnicze, a wreszcie przez decentralizacyę przemysłu, protegując powstawanie fabryk, związanych z rolnictwem i zapewniając byt fabrykom prowincjonalnym, przez zaopatrywanie w nich swych potrzeb.

III.

Program stronnictwa pod względem szerzenia moralności i oświaty.

Uznając, że sprawy moralności, religii i związanej z niemi oświaty są w pierwszej linii atrybucją Kościoła, stronnictwo trzyma się następujących zasad:

1. Kierunek pracy narodowej na niwie moralności chrześcijańskiej zostawia stronnictwo Kościołowi.
2. Nie będzie podejmowało żadnej polityki kościelnej, nie upoważnionej przez władze duchowne.
3. Stronnictwo nie będzie wciągało do swojego działania księży, bez upoważnienia ze strony ich władzy duchownej; ani też nie będzie z nich ściągało bez upoważnienia tychże władz żadnych składek na swoje cele.
4. Stronnictwo nie będzie się uważało za jakąś wyższą nad Kościół powagę moralną w narodzie i dlatego zamiast robić z Kościoła narzędzie swoich celów, zaleca ono

swym członkom, by stali się narzędziem Kościoła, by słowem, czynem, przykładem i kieszenią popierali duchowieństwo w szerzeniu religijności i moralności chrześcijańskiej w narodzie.

5. Zwracając szczególniejszą uwagę na oświatę i czytelnictwo ludowe, Stronnictwo będzie zalecało i propagowało tylko pisma aprobowane przez Kościół i zgodne z celami Stronnictwa.

53/6f6

23 wr 65, 060386 30

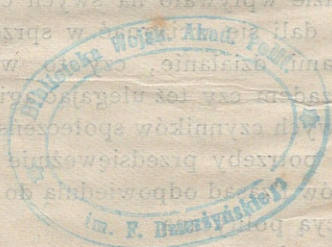
wymysł, służący do zdemoralizowania młodzieży polskiej.

Walka o prawa narodowe w szkole tak samo jak walka o narodową autonomię, może być prowadzoną tylko przez dojrzałe żywioty społeczeństwa.

Dnia 24 czerwca 1905 r.

stronictwa

Ferzy Moszyński.

21285/1

21285/
19